

Sygn. akt V U 987/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 08 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Mirosława Molenda-Migdalewicz

Protokolant: star. sekr. sądowy Katarzyna Awsiukiewicz

po rozpoznaniu w dniu 22 lutego 2017 r. w Legnicy

sprawy z wniosku D. M.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w W.

przy udziale J. L.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników

na skutek odwołania D. M.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w W.

z dnia 21 lipca 2016 r.

znak (...)

oddala odwołanie

Sygn. akt V U 987/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 lipca 2016 r., znak: (...), Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia emerytalno-rentowego, wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego D. M. od dnia 30 sierpnia 2013 r. oraz ustanie obowiązku opłacania składek za wyżej wymienioną od tego dnia. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podał, iż w związku z wpływem w dniu 20 lipca 2016 r. aktu notarialnego – umowy darowizny z dnia 30 sierpnia 2013 r. D. M. nie spełnia warunków podlegania ww. ubezpieczeniu jako domownik rolnika.

Kolejną decyzją z dnia 3 sierpnia 2016 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ustalił nadpłatę w kwocie 4.402 zł na koncie rolnika powstałą na skutek wyłączenia D. M. z ubezpieczenia społecznego rolników od dnia 30 sierpnia 2013r.

W dniu 10 września 2016 r. D. M. wywiodła odwołanie od decyzji z dnia 21 lipca 2016 r., w którym zarzuciła:

1. naruszenie art. 3a ust. 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez błędne przyjęcie, że ustanie ubezpieczenia z mocy ustawy D. M. ubezpieczonej jako domownika nastąpiło w dniu 30 sierpnia 2013 r., poprzez nieuwzględnienie, iż w sprawie istnieją okoliczności uzasadniające objęcie ww. ubezpieczonej

ubezpieczeniem na wniosek, co powinno skutkować ustaniem ubezpieczenia ubezpieczonej jako domownika z mocy ustawy dopiero w dniu następnym po dniu doręczenia decyzji o ustaniu ubezpieczenia jako domownik;

2. naruszenie art. 52 ust. 1 ww. ustawy w zw. z art. 123 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez nieprzeprowadzenie przez organ rentowy postępowania wyjaśniającego celem ustalenia, czy istnieją okoliczności uzasadniające objęcie ubezpieczonej D. M. ubezpieczeniem społecznym rolników na wniosek, niezapewnienie ubezpieczonej czynnego udziału w postępowaniu oraz niedoręczenie ubezpieczonej decyzji w przedmiocie ustania ubezpieczenia społecznego rolników oraz decyzji w przedmiocie stwierdzenia nadpłaty;

3. wydanie decyzji w przedmiocie stwierdzenia nadpłaty z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników w kwocie 4.402 zł, mimo iż decyzja z dnia 21 lipca 2016 r. w przedmiocie wyłączenia D. M. z ubezpieczenia społecznego rolników od dnia 30 sierpnia 2013 r. nie była ostateczna, dla ubezpieczonego J. L. nie minął termin do złożenia odwołania od ww. decyzji, a dla ubezpieczonej D. M. termin do złożenia odwołania nie rozpoczął biegu.

Ubezpieczona podała, iż o wydaniu przez KRUS decyzji w przedmiocie ustania ubezpieczenia społecznego rolników oraz w przedmiocie stwierdzenia nadpłaty dowiedziała się dopiero w dniu 18 sierpnia 2016 r., podczas wizyty w placówce KRUS w P., wcześniej organ rentowy żadnej z ww. decyzji jej nie doręczył, doręczył je jedynie ubezpieczonemu J. L.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, argumentując jak w decyzji z dnia 21 lipca 2016 r. Dodatkowo podał, że rolnik, który spełnia warunki do ubezpieczenia na podstawie art. 7 i art. 16 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, obowiązany jest –zgodnie z art. 37 ust. 1 ww. ustawy– nie czekając na wezwanie, zgłosić się do ubezpieczenia we właściwej jednostce KRUS. Z art. 38 ust. 1 ww. ustawy płynie domniemanie, że właściciel gruntów zaliczanych do użytków rolnych prowadzi działalność rolniczą na tych gruntach. Obalenie tego domniemania leży po stronie rolnika, poprzez przedłożenie Kasie stosownych dokumentów, takich jak umowa o pracę, umowa dzierżawy itp. W związku z powyższym – zdaniem organu rentowego – zarzut odwołującej naruszenia art. 3a ust. 3 oraz art. 52 ust. 1, tj. nieuwzględnienia, że D. M. spełnia warunki do ubezpieczenia na wniosek i nieprzeprowadzenia w tym zakresie postępowania wyjaśniającego jest bezzasadny. Uchybienie zaś organu rentowego w zakresie niedostarczenia stronie decyzji o ustaniu ubezpieczenia społecznego zostało usunięte poprzez wysłanie tej decyzji w dniu 22 września 2016 r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona D. M. podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników: emerytalno-rentowemu, wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu, jako domownik w gospodarstwie rolnym brata J. L. od dnia 1 lipca 2006 r.

W dniu 30 sierpnia 2013 r. D. M. i J. L. zawarli w formie aktu notarialnego umowę darowizny, na podstawie której J. L. darował D. M. niezabudowaną działkę nr (...)o powierzchni 1,22 ha, a D. M. darowiznę tę przyjęła.

Ww. dokument wraz z oświadczeniem ubezpieczonego J. L. wpłynął do placówki terenowej KRUS w dniu 20 lipca 2016 r. W ww. oświadczeniu J. L. podał, iż od 30 sierpnia 2013 r. jego siostra D. M. posiada grunty powyżej 1 ha przeliczeniowego, w związku z czym wnosi o jej wyłączenie z jego ubezpieczenia. Jednocześnie wniósł o zwrot nadpłaconej kwoty za ubezpieczenie siostry, która od 2013 r. posiada gospodarstwo rolne i pracuje poza granicami kraju.

Decyzją z dnia 21 lipca 2016 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia emerytalno-rentowego, wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego D. M. od dnia 30 sierpnia 2013 r. oraz ustanie obowiązku opłacania składek za wyżej wymienioną od tego dnia. W uzasadnieniu ww. decyzji organ rentowy podał, iż w związku z wpływem w dniu 20 lipca 2016 r. aktu notarialnego –umowy darowizny z dnia 30 sierpnia 2013 r. D. M. nie spełnia warunków podlegania ww. ubezpieczeniu jako domownik rolnika. Ww. decyzja początkowo doręczona została tylko J. L., a w dniu 22 września 2016 r. –nadana także do D. M..

Decyzją z dnia 3 sierpnia 2016 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ustalił nadpłatę w kwocie 4.402 zł na koncie rolnika powstałą na skutek wyłączenia D. M. z ubezpieczenia społecznego rolników od dnia 30 sierpnia 2013 r. Nadpłata ta została zwrócona przez KRUS na konto rolnika J. L., który następnie kwotę nadpłaty przekazał na konto D. M.

/ **b e z s p o r n e** , a nadto dokumenty z akt KRUS, przesłuchanie zainteresowanego J. L. k. 85/

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy nie było zasadne.

Zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.jedn.: Dz. U. z 2016 r., poz. 277), ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu podlega z mocy ustawy m.in.:

- 1) rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny;
- 2) domownik rolnika, o którym mowa w pkt 1.

Ust. 2 cyt. przepisu stanowi o podleganiu ubezpieczeniom emerytalno-rentowym na wniosek. W myśl pkt 1 tego przepisu -ubezpieczeniem emerytalno-rentowym na wniosek obejmuje się m.in.: innego rolnika lub domownika, który podlega ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu w pełnym zakresie, jeżeli złożono wniosek o objęcie go ubezpieczeniem emerytalno-rentowym.

Ww. przepisów, tj. art. 16 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 nie stosuje się do osoby, która podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub ma ustalone prawo do emerytury lub renty, lub ma ustalone prawo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Na podstawie art. 7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu podlega z mocy ustawy:

- 1) rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny,
- 2) domownik rolnika, o którym mowa w pkt 1

- jeżeli ten rolnik lub domownik nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo nie ma ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych (ust. 1).

Ubezpieczeniem wypadkowym, chorobowym i macierzyńskim na wniosek obejmuje się innego rolnika lub domownika, jeżeli działalność rolnicza stanowi stałe źródło jego utrzymania, a także osobę, która będąc rolnikiem przeznaczyła grunty prowadzonego gospodarstwa rolnego do zalesienia na zasadach określonych w odrębnych przepisach (ust. 2).

Zgodnie z art. 3 powołanej ustawy ubezpieczeniu podlega się z mocy ustawy albo na wniosek. W myśl ust. 2 tego przepisu –jeżeli ustawa przewiduje objęcie ubezpieczeniem na wniosek, z wnioskiem o objęcie ubezpieczeniem może wystąpić zainteresowana osoba lub rolnik, na którego rachunek ta osoba pracuje.

Ustanie ubezpieczenia rolniczego reguluje przepis art. 3a ww. ustawy. W myśl ust. 1 tego przepisu, ubezpieczenie ustaje od dnia następującego po dniu, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu, z zastrzeżeniem ust. 3. Ust. 3 stanowi zaś, że jeżeli wraz z ustaniem okoliczności uzasadniających podleganie ubezpieczeniu z mocy ustawy następują okoliczności uzasadniające objęcie ubezpieczeniem na wniosek, ubezpieczenie istniejące z mocy ustawy ustaje od dnia następującego po dniu, w którym ubezpieczonemu doręczono decyzję stwierdzającą ustanie ubezpieczenia z mocy ustawy.

W sprawie przywołania wymaga także przepis art. 6 pkt 1 i 2 ww. ustawy, który definiuje pojęcie „rolnika” i „domownika”. I tak, ilekroć w ustawie jest mowa o:

1) rolniku – rozumie się przez to pełnoletnią osobę fizyczną, zamieszkuje i prowadzącą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, osobiście i na własny rachunek, działalność rolniczą w pozostającym w jej posiadaniu gospodarstwie rolnym, w tym również w ramach grupy producentów rolnych, a także osobę, która przeznaczyła grunty prowadzonego przez siebie gospodarstwa rolnego do zalesienia;

2) domownikowi – rozumie się przez to osobę bliską rolnikowi, która:

a) ukończyła 16 lat,

b) pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie,

c) stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy.

W rozpoznawanej sprawie na wstępie przypomnienia wymaga, że zakres i przedmiot rozpoznania sądowego wyznacza zawsze treść decyzji organu rentowego i dlatego rozstrzygnięcie Sądu zawsze musi odnosić się do zaskarżonej decyzji (art. 477¹⁴ § 2 i art. 477^{14a} k.p.c.). W niniejszej sprawie odwołująca D. M. skarżyła decyzję organu rentowego z dnia 21 lipca 2016 r. (str. 2 odwołania, k. 3). Decyzją z tego dnia Prezes KRUS wyłączył skarżącą z ubezpieczenia społecznego rolników jako domownika rolnika J. L. (brata).

Wydana przez organ rentowy zaskarżona w niniejszej sprawie decyzja – zdaniem Sądu – jest prawidłowa. Z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie (w szczególności z dokumentów zawartych w aktach KRUS) wynika bowiem, że ubezpieczona D. M. od 1 lipca 2006 r. podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników: emerytalno-rentowemu, wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu, jako domownik u rolnika J. L.. W dniu 30 sierpnia 2013 r. wymieniona sama stała się właścicielem gospodarstwa rolnego – na skutek umowy darowizny zawartej z bratem J. L.. Jednakże mimo zmiany statusu ubezpieczona o powyższym fakcie w żaden sposób nie zawiadomiła organu rentowego. Dopiero 3 lata później – w dniu 20 lipca 2016 r. J. L. zgłosił w KRUS, że pomiędzy nim a ubezpieczoną doszło do zawarcia umowy darowizny, na podstawie której stała się ona właścicielką niezabudowanej działki o powierzchni 1,22 ha. Skutkiem tego zgłoszenia, organ rentowy zasadnie ustalił ustanie ubezpieczenia rolniczego D. M. jako domownika od dnia 30 sierpnia 2013 r. Od tego dnia bowiem ubezpieczona utraciła status domownika w rozumieniu zacyt. wyżej art. 6 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Nabyła przy tym jednocześnie tytuł do objęcia jej ubezpieczeniem społecznym jako rolnika. Nie mniej jednak okoliczność ta ani w dniu 30 sierpnia 2013 r. ani w dniach następnych – aż do dnia 20 lipca 2016 r. nie była organowi rentowemu wiadoma. Ani bowiem ubezpieczona ani jej brat nie dostarczyli do KRUS stosownych dokumentów potwierdzających utratę statusu „domownika” czy uzyskanie statusu „rolnika”. Art. 37 ust. 1 ww. ustawy stanowi zaś wyraźnie, że rolnik (a więc ubezpieczona od dnia 30 sierpnia 2013 r.) jest obowiązany, nie czekając na wezwanie, w ciągu 14 dni zgłaszać Kasie osoby podlegające ubezpieczeniu w jego gospodarstwie oraz informować Kasę o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu i o zmianach tych okoliczności. Ani D. M. ani J. L. ww. obowiązku nie dopełnili. Aktualna zaś próba przerzucania odpowiedzialności na organ rentowy i zarzucenie mu niewiedzy w tym zakresie nie zasługuje na uwzględnienie.

Skoro zatem z dowodów z dokumentów wynika jednoznacznie, że D. M. w dniu 30 sierpnia 2013 r. utraciła status „domownika”, gdyż stała się właścicielką nieruchomości rolnej o powierzchni przekraczającej 1 ha przeliczeniowy, nie było podstaw prawnych, by nadal po dniu 30 sierpnia 2013 r. uznawać ją za „domownika” rolnika i obejmować ubezpieczeniami rolniczymi z tego tytułu. Słusznie zatem Prezes KRUS postąpił wydając decyzję o ustaniu ubezpieczenia rolniczego D. M. jako domownika rolnika od dnia 30 sierpnia 2013 r. i decyzja ta nie jest dotknięta żadnym wadami, w szczególności nie jest przedwczesna.

Nadpłacone zaś składki ubezpieczeniowe, które KRUS zwrócił na konto rolnika, J. L. przelał na konto ubezpieczonej, co wynika wprost z jego wyjaśnień, a także z okazanych na rozprawie w dniu 22 lutego 2017 r. dokumentów. Dlatego też

zarzuty wnioskodawczyni jakoby wydanie decyzji o nadpłacie składek było przedwczesne, gdyż decyzja o wyłączeniu jej z ubezpieczenia nie stała się jeszcze ostateczna, nie zasługują na uwzględnienie. Przede wszystkim zarzuty te ubezpieczona kieruje do decyzji z dnia 21 lipca 2016 r., a ta nie jest decyzją dotyczącą nadpłaty składek, bowiem w tym przedmiocie KRUS wydał odrębną decyzję – z dnia 3 sierpnia 2016r., a z treści odwołania nie wynika, aby ubezpieczona tę właśnie drugą decyzję skarżyła. A nawet gdyby, to – w ocenie Sądu – nie ma żadnych przeszkód do równoczesnego wydania przez organ rentowy decyzji o ustaniu ubezpieczenia i o nadpłacie składek.

Niezasadne też były zarzuty skarżącej naruszenia przez organ rentowy art. 52 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w zw. z art. 123 ustawy systemowej. Przepisy powyższe zawierają odesłania do stosowania innych przepisów i ostatecznie nie wiadomo o naruszenie jakich przepisów skarżącej chodzi. Niezasadnym był przy tym – w ocenie Sądu – zarzut nieprzeprowadzenia przez KRUS postępowania wyjaśniającego celem ustalenia, czy istnieją okoliczności uzasadniające objęcie D. M. ubezpieczeniem społecznym rolników na wniosek, tj. czy ubezpieczona nadal pracuje w gospodarstwie rolnym i czy praca ta stanowiła jej źródło utrzymania, czy posiada inny tytuł do objęcia ubezpieczeniem społecznym i czy chce podlegać ubezpieczeniu społecznemu (str. 4 apelacji, k. 5). Jak bowiem stanowi sama nazwa – postępowanie takie organ rentowy przeprowadza „na wniosek” zainteresowanego. A zatem, skoro ubezpieczona –gdy zmienił się jej status z „domownika” na „właściciela” z dniem 30 sierpnia 2013 r.– chciała podlegać ubezpieczeniu „na wniosek” nic nie stało na przeszkodzie, aby stosowny wniosek w tym przedmiocie do KRUS złożyła. Aktualnie zaś jej zarzuty w tym zakresie pozostają niezasadne.

Uchybienie zaś organu rentowego polegające na niedoręczeniu D. M. zaskarżonej decyzji z dnia 21 lipca 2016 r. zostało konwalidowane poprzez organ rentowy wysłaniem tej decyzji do ubezpieczonej oraz jej pełnomocnika w dniu 22 września 2016 r. Zresztą, zdaniem Sądu, uchybienie to nie stanowi takiego naruszenia, które miałoby istotny wpływ na treść zaskarżonej decyzji i dyskwalifikowałoby tę decyzję spod kontroli merytorycznej Sądu, ta zaś wpadła na niekorzyść skarżącej. Organ rentowy bowiem prawidłowo od dnia 30 sierpnia 2013 r. wyłączył D. M. z ubezpieczenia społecznego rolników jako domownika, z tym dniem bowiem wyżej wymieniona stając się właścicielem nieruchomości rolnej jednocześnie utraciła status „domownika” w rozumieniu art. 6 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Nie było przy tym podstaw, aby uznawać, że ubezpieczenie skarżącej ustало od dnia następującego po dniu, w którym doręczono jej decyzję stwierdzającą ustanie ubezpieczenia z mocy ustawy. To bowiem na skutek jej działania (zaniechania poinformowania organu rentowego o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu na podstawie art. 37 ust. 1 ww. ustawy) organ rentowy wydał stosowną decyzję dopiero po 3 latach od zaistnienia zdarzenia. Prawidłowo przy tym w edycji tej ustalił moment ustania ubezpieczenia wnioskodawczyni jako domownika.

W świetle powyższego, w ocenie Sądu, w rozpoznawanej sprawie nie było podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji, w związku z czym niezawierające uzasadnionych argumentów odwołanie D. M. podlegało oddaleniu, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.